

Administration of the School Lunch Program in Schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2

Nirisa Promptib, Phot Charoensanthia, and Wiralpath Wongwatkasem

Nakhonratchasima College, Thailand

E-mail: nirisa1981@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-2780-9176>

E-mail: Bypunyaphat@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2281-8609>

E-mail: wiralpath@nmc.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-4379-2397>

Received 20/04/2025

Revised 23/04/2025

Accepted 22/06/2025

Abstract

Background and Aims: The objective of this research is to study and compare the levels of opinions of personnel regarding the management of the school lunch program in educational institutions under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2, categorized by position and school size. Additionally, the research aims to explore the management approaches for the school lunch program in these institutions.

Methodology: The sample used in this research consisted of 313 participants, selected through stratified random sampling. The research instruments included a 5-point Likert scale questionnaire with an Item-Objective Congruence (IOC) value ranging from 0.80 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.83, as well as a structured interview form. The data were analyzed using statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

Results: Research findings revealed that: 1. The overall management of the school lunch program in educational institutions under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 was rated at a high level. When considered by individual aspects, all areas were rated highly. 2. The management of the school lunch program in these institutions, categorized by position, showed no significant differences. 3. The management of the school lunch program, categorized by school size, showed no significant differences overall. However, there were differences in the aspect of service quality. 4. Guidelines for improving the management of the school lunch program in these institutions suggest that efforts should focus on providing continuous health services and student nutrition care. This should be integrated with agricultural, food, and health education to promote learning. Additionally, measures for sanitation should be enhanced, such as controlling pests and insects that transmit diseases, and promoting strict personal hygiene among students. In terms of nutrition, the management system should be improved to ensure that students receive a balanced and sufficient diet. Furthermore, in the areas of finance and budgeting, it is important to allocate funds according to the program's objectives and support resources for teaching and kitchen operations to elevate the overall quality of the program.

Conclusion: The management of the school lunch program should include continuous care for students' nutrition and health, with an emphasis on integrating agriculture, food, and health. Sanitation measures and disease prevention should be strengthened, while the management system should be developed for greater efficiency. Budget allocation should align with the program's objectives, and resources should be allocated to enhance the overall quality of the school lunch program.

Keywords: School Administration; School Lunch Program; Management of the School Lunch Program

การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2

นิริสา พรหมดีบ, พจน์ เจริญสันติเยะ และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม

วิทยาลัยนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ระเบียบวิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 313 คน โดยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน 3. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันในด้านการบริการ 4. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ควรเน้นการจัดบริการสุขภาพและการดูแลโภชนาการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการด้านเกษตร อาหาร และสุขภาพเพื่อสร้างการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรเสริมสร้างมาตรการด้านสุขภาพ เช่น การป้องกันสัตว์และแมลงนำโรค รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด สำหรับด้านโภชนาการ ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบถ้วนและเพียงพอ ขณะเดียวกัน ด้านการเงินและงบประมาณ ควรจัดการใช้งบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และสนับสนุนทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและงานครัวเพื่อยกระดับคุณภาพโครงการโดยรวม

สรุปผล: การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาควรมีการดูแลโภชนาการและสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการบูรณาการด้านเกษตร อาหาร และสุขภาพ ต้องเสริมสร้างมาตรการด้านสุขภาพและการป้องกันโรค พร้อมพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ การใช้งบประมาณควรตรงตามวัตถุประสงค์ และสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับคุณภาพโครงการอาหารกลางวัน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; โครงการอาหารกลางวัน; การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน

บทนำ

อาหารถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์มาตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดา กล่าวได้ว่าอาหารนั้นช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรงมีประสิทธิภาพสามารถประกอบการทำงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข และยังช่วยเสริมสร้างการใช้สมองให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมในด้านจิตใจให้อยู่ในสถานะที่ดีอีกด้วย หากร่างกายของคนเราได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอได้สัดส่วนและมีสารอาหารครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ ร่างกายก็จะสามารถใช้สารอาหารเหล่านั้นในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ สถานะของร่างกายที่เกิดจากการได้รับสารอาหารดังกล่าวนี้ เราเรียกว่าภาวะโภชนาการที่ดี ซึ่งโภชนาการที่ดีนั้นมีผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิตใจ และการพัฒนาการของสมองของมนุษย์ การมีโภชนาการที่ดีนั้นทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในด้านสังคมนั้น โภชนาการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ สำหรับโภชนาการการที่ดีนั้นคือการได้รับประทานอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ ได้แก่คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน วิตามินและเกลือแร่ ที่มีอยู่ในอาหารทั่วไป จำพวกนม ไข่ เนื้อสัตว์ ผัก และผลไม้รวมถึง ธัญพืช ที่อุดมไปด้วยสารอาหารต่าง ๆ มากมาย (ชัยครุฑ สุพรรณ และประเสริฐ อินทร์รักษ์, 2564)

การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันที่โรงเรียน อาหารที่ได้รับจึงมีบทบาทสำคัญในการให้สารอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโต พัฒนาการ และผลการเรียนที่ดี โครงการอาหารกลางวันที่มีการบริหารจัดการอย่างดีไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการทางโภชนาการของนักเรียน แต่ยังส่งเสริมพฤติกรรมการกินที่ดีต่อสุขภาพ ซึ่งสามารถอยู่ตลอดชีวิต บทความนี้จะสำรวจองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงการวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การปรุงอาหาร การแจกจ่ายอาหาร การควบคุมคุณภาพ การติดตามและประเมินผล รวมถึงการสื่อสารและการฝึกอบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการเข้าใจและนำองค์ประกอบเหล่านี้มาปฏิบัติ โรงเรียนสามารถสร้างโครงการอาหารกลางวันที่มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสนับสนุนสุขภาพและความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนอย่างเต็มที่ สถานการณ์ปัจจุบันพบว่าสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดสรรงบประมาณด้วยความล่าช้า สถานศึกษามีการนำข้อมูลสารสนเทศของโครงการอาหารกลางวัน มาใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาน้อยมาก ขาดการวางแผนร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ตลอดจนขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบด้านผลผลิต เป็นต้น (สุบัน พรเวียง, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 135 โรงเรียน ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา และสนับสนุนสุขภาพที่ดีของนักเรียนอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาหารกลางวันของโรงเรียน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้การดำเนินงานอาหารในโรงเรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เด็กนักเรียนมีภาวะโภชนาการดีขึ้นและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

พรทิพย์ ใจตรงกล้า (2562) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการของคณะบุคคล เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน เพื่อให้เด็ก เยาวชนที่ได้รับการพัฒนาคุณธรรม สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมในการที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จรรยา ทีปาลา (2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารกลุ่มบุคคลที่จะร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา พัฒนานักเรียน และพัฒนาชุมชน

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน

ชัยครุฑ สุพรรณ (2563) ให้ความหมายไว้ว่า โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนในโรงเรียนได้รับประทาน โดยจะต้องคำนึงถึงถึงคุณค่าของอาหาร สะอาดถูกหลักโภชนาการ มีปริมาณเพียงพอราคาถูกและมีสุขอนามัยที่ดีในการบริโภคนักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

สิโรธร ดวงสุวรรณ (2565) ให้ความหมายว่า โครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารอย่างพอเพียง มีคุณค่าทางโภชนาการครบทุกหมู่ เพื่อ

ส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง สร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร และช่วยเหลือ นักเรียนที่ขาดแคลนให้ได้ รับประทานอาหารกลางวันทุกคน

สรุปได้ว่า โครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่เพียงพอ สะอาด มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน ราคาถูก และส่งเสริมสุขนิสัยที่ดีในการบริโภค รวมถึงช่วยเหลือ นักเรียนที่ขาดแคลน ให้ทุกคนได้เข้าถึงอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

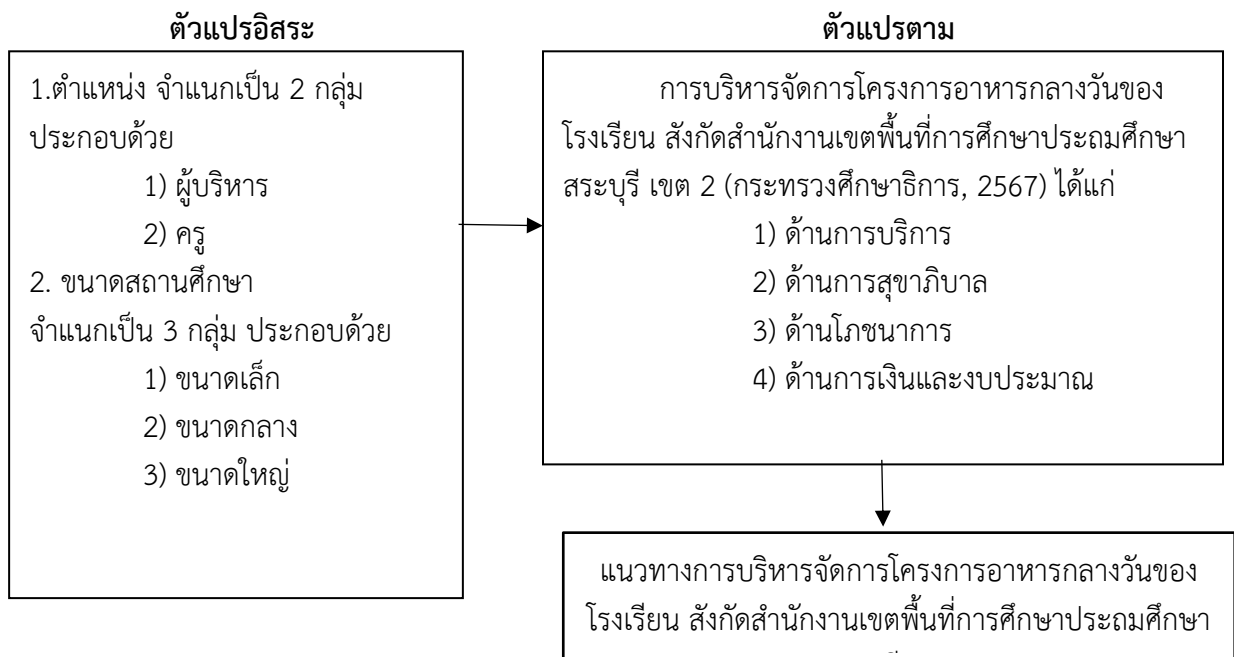
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิภัทร เเพาะสูงเนิน (2567) ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามคุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หทัยชนก บุญรัง (2567) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายแม่นาชล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัย พบว่า การจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่นาจร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเงิน และด้านงบประมาณ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านโภชนาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสุขอนามัย ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ควรมีการสรรหาคณะกรรมการบริหารโครงการอาหารกลางวัน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ควรส่งเสริมการอบรมครูโภชนาการในการวางแผนอาหารกลางวัน ควรจัดระบบสุขภาพโดยการสร้างปอดักไขมัน ควรวางแผนจัดทำบัญชีการเงินให้ถูกต้องตามคู่มือปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2567) เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวนผู้บริหาร 99 คน จำนวนครูผู้สอน 1,609 รวมจำนวน 1,708 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 313 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan, 1970) โดยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยใช้องค์ประกอบของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) การบริการ 2) การสุขภาพ 3) โภชนาการ 4) การเงินและงบประมาณ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

3.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยการพัฒนาแบบสอบถามมาจากของ อาริรัตน์ ลำเจียกมงคล (2554)

3.1.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.1.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00

3.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.1.7 นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

3.1.8 คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

3.1.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ

3.2.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4.4 ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้ค่า t - test (Independent samples)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA)

5.5 วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) t - test แบบ Independent samples และ F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	18	5.80
ครูผู้สอน	295	94.20
2. ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	99	31.60
ขนาดกลาง	137	43.80
ขนาดใหญ่	77	24.60
รวม	313	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 94.20 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ของสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการบริการ	4.19	0.46	มาก	3
ด้านการสุขาภิบาล	4.19	0.46	มาก	4
ด้านโภชนาการ	4.36	0.47	มาก	2
ด้านการเงินและงบประมาณ	4.37	0.47	มาก	1
โดยรวม	4.28	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.28$; S.D.= 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณ ($\bar{x} = 4.37$; S.D.= 0.47) ด้านโภชนาการ ($\bar{x} = 4.36$; S.D.= 0.47) ด้านการบริการ ($\bar{x} = 4.19$; S.D.= 0.46) ด้านการสุขาภิบาล ($\bar{x} = 4.19$; S.D.= 0.46)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง

การบริหารจัดการโครงการ อาหารกลางวันของสถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอน n= 153		t	Sig.
	n = 160					
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการบริการ	4.18	0.43	4.19	0.46	-0.120	0.904
ด้านการสุขาภิบาล	4.16	0.54	4.19	0.45	-0.282	0.778
ด้านโภชนาการ	4.33	0.46	4.37	0.47	-0.290	0.772
ด้านการเงินและงบประมาณ	4.23	0.48	4.38	0.46	-1.342	0.181
โดยรวม	4.23	0.48	4.28	0.46	-0.764	0.446

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นโดยรวม ของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.23) มีค่าต่ำกว่า ครูผู้สอน ($\bar{x}$ = 4.28) และการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา

ด้านที่	รายการ	ขนาดสถานศึกษา					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	ด้านการบริการ	4.14	0.44	4.15	0.46	4.34	0.47
2	ด้านการสุขาภิบาล	4.18	0.46	4.21	0.45	4.16	0.47
3	ด้านโภชนาการ	4.32	0.47	4.38	0.48	4.40	0.47
4	ด้านการเงินและงบประมาณ	4.40	0.42	4.39	0.46	4.32	0.52
ภาพรวม		4.26	0.45	4.28	0.46	4.30	0.48

จากตารางที่ 4 แสดงว่า การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวม ($\bar{x}$ = 4.26, S.D.= 0.45) และรายด้านอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณ ($\bar{x} = 4.40$, S.D.= 0.42) ด้านโภชนาการ ($\bar{x} = 4.32$, S.D.= 0.47) ด้านการสุขาภิบาล ($\bar{x} = 4.18$, S.D.= 0.46) ด้านการบริการ ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.44)

การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง โดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.46) และรายด้านอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณ ($\bar{x} = 4.39$ S.D.= 0.46) ด้านโภชนาการ ($\bar{x} = 4.38$ S.D.= 0.48) ด้านการสุขาภิบาล ($\bar{x} = 4.21$; S.D.= 0.45) ด้านการบริการ ($\bar{x} = 4.15$ S.D.= 0.46)

การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.30$, S.D.= 0.48) และรายด้านอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านโภชนาการ ($\bar{x} = 4.40$; S.D.= 0.47) ด้านการบริการ ($\bar{x} = 4.34$; S.D.= 0.47) ด้านการเงินและงบประมาณ ($\bar{x} = 4.32$; S.D.= 0.52) ด้านการสุขาภิบาล ($\bar{x} = 4.16$ S.D.= 0.47)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS.	F	Sig.
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2.180	2.000	1.090	5.236*	0.006
	ภายในกลุ่ม	64.532	310.000	0.208		
	รวม	66.712	312.000			
ด้านการสุขาภิบาล	ระหว่างกลุ่ม	0.132	2.000	0.066	0.312	0.732
	ภายในกลุ่ม	65.491	310.000	0.211		
	รวม	65.623	312.000			
ด้านโภชนาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.274	2.000	0.137	0.611	0.544
	ภายในกลุ่ม	69.611	310.000	0.225		
	รวม	69.886	312.000			
ด้านการเงินและงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.350	2.000	0.175	0.805	0.448
	ภายในกลุ่ม	67.374	310.000	0.217		
	รวม	67.724	312.000			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.085	2.000	0.042	0.442	0.643
	ภายในกลุ่ม	29.826	310.000	0.096		
	รวม	29.911	312.000			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 5 แสดงว่า การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันในด้านการบริการ

สรุปผลการวิจัย

การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 94.20 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านโภชนาการ ด้านการบริการ ด้านการสุขาภิบาล

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

2.2 การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันในด้านการบริการ

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ควรเน้นการจัดบริการสุขภาพและการดูแลโภชนาการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการด้านเกษตร อาหาร และสุขภาพเพื่อสร้างการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรเสริมสร้างมาตรการด้านสุขาภิบาล เช่น การป้องกันสัตว์และแมลงนำโรค รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด สำหรับด้านโภชนาการ ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบถ้วนและเพียงพอ ขณะเดียวกัน ด้านการเงินและงบประมาณ ควรจัดการใช้งบประมาณให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และสนับสนุนทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและงานครัวเพื่อยกระดับคุณภาพโครงการโดยรวม

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน

อาจเนื่องมาจาก ครู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินโครงการอาหารกลางวัน โดยการประชุมหารือ วิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันหาทางแก้ไข เช่น การจัดประชุมเพื่อวางแผนทางการดำเนินงาน สอดคล้องกับ หทัยชนก บุญรัง (2567) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายแม่นาชล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัย พบว่า การจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่นาจร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเงิน และด้านงบประมาณ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านโภชนาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสุขอนามัย ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ควรมีการสรรหาคณะกรรมการบริหารโครงการอาหารกลางวัน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ควรส่งเสริมการอบรมครูโภชนาการในการวางแผนอาหารกลางวัน ควรจัดระบบสุขภาพโดยการสร้างปอดักไขมัน ควรวางแผนจัดทำบัญชีการเงินให้ถูกต้องตามคู่มือปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันอยู่ภายใต้นโยบายที่ชัดเจนและครอบคลุมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งกำหนดแนวปฏิบัติและมาตรฐานในการดำเนินงานที่เหมือนกันในทุกสถานศึกษา สอดคล้องกับ สุทธิภัทร เฝาะสูงเนิน (2567) ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามคุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันในด้านการบริการ อาจเนื่องมาจาก ทุกสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแนวทางและมาตรฐานเดียวกันที่กำหนดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เช่น การจัดเมนูอาหารกลางวัน การใช้งบประมาณ และการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ภาพรวมของการบริหารจัดการในทุกขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกันมากนัก และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ครบครัน เช่น ห้องครัว อุปกรณ์จัดเก็บอาหาร และพื้นที่โรงอาหารที่ได้มาตรฐาน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดในเรื่องนี้ ส่งผลต่อการจัดบริการที่แตกต่าง สอดคล้องกับ อินทอรุณ มากเอี่ยม และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล (2566) ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับสูงที่สุด คือ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาไม่สามารถจัดทำโครงการเงินทุนหมุนเวียน เพื่อส่งเสริมผลผลิตในโครงการอาหารกลางวันได้ (2) การเปรียบเทียบการบริหารโครงการอาหารกลางวันจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า

ด้านการบริการ โรงเรียนควรเพิ่มการจัดบริการสุขภาพที่ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี และการให้คำปรึกษาด้านโภชนาการเฉพาะรายสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ นอกจากนี้ การบูรณาการความรู้ด้านเกษตร อาหาร และสุขภาพในหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง พร้อมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ

ด้านสุขาภิบาล โรงเรียนควรเข้มงวดในเรื่องมาตรการป้องกันสัตว์และแมลงนำโรคในโรงอาหาร เช่น การติดตั้งมุ้งลวด การทำความสะอาดพื้นที่เตรียมอาหาร และการจัดเก็บวัตถุดิบให้ถูกสุขลักษณะ นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนล้างมืออย่างถูกวิธีทั้งก่อนและหลังรับประทานอาหาร เพื่อปลูกฝังสุขอนามัยส่วนบุคคล

ด้านโภชนาการ การพัฒนาระบบบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การใช้โปรแกรมหรือเทคโนโลยีในการวางแผนเมนูอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน 5 หมู่ การอบรมพ่อครัวแม่ครัวให้เข้าใจหลักโภชนาการ รวมถึงการประเมินผลโภชนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการ

ด้านการเงินและงบประมาณ โรงเรียนควรบริหารจัดการงบประมาณโครงการอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณตามวัตถุประสงค์ เช่น การจัดซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในงานครัว และการจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่เกี่ยวข้องกับโครงการผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาโครงการในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการสุขาภิบาล ควรส่งเสริมพฤติกรรมสุขอนามัยของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมหรือรณรงค์ให้นักเรียนล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร เช่น การติดตั้งจุดล้างมือให้เพียงพอ และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสุขอนามัย

1.2 ด้านโภชนาการ โรงเรียนควรจัดทำเมนูอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน 5 หมู่ โดยเฉพาะการควบคุมความหวาน ลดความเค็ม และเพิ่มผักในมื้ออาหาร

1.3 ด้านการบริการ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนเมนูอาหารกลางวัน เช่น การเสนอรายการอาหาร การจัดเวทีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเมนูอาหาร และการเรียนรู้ด้านโภชนาการเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของอาหาร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาผลกระทบของโครงการอาหารกลางวันต่อพฤติกรรมสุขภาพและผลการเรียนของนักเรียน
- 2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบอาหารกลางวันที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ของพื้นที่โรงเรียน
- 2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นในการสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *คู่มือการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ประจำปีการศึกษา 2567*. สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรรยา ทีปาลา. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอบ้านไร่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2. *วารสารวิทยวิชาการ*, 4(3), 45-60.
- ชัยครุฑ สุพรรณ. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพฯ. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(3), 558-579.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรทิพย์ ใจตรงกล้า. (2562). การบริหารสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี : สุราษฎร์ธานี*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. (2567). *รายงานประจำปี 2567*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. สระบุรี.
- สิโรธร ดวงสุวรรณ. (2565). ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- สุทธิภัทร เผาะสูงเนิน. (2567). สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. *วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์*, 4(3), 470-480.
- สุบัน พรเวียง. (2564). กลไกการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานำร่องสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 21(1), 51-66.
- หทัยชนก บุญรัง. (2567). การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายแม่นาชลาลัยใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6. *วารสาร MCU Haripunchai*, 8(3), 244-257.
- อารีรัตน์ ลำเจียกมงคล. (2554). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพของกลุ่มวิชาชีพครูในสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1*. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*.

อินทอร มากเอี่ยม และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2566). แนวทางพัฒนาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 7(14), 59-77

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

